

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ № 11/09.06.2020 г.

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на 09.06.2020 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Нели Огнянова

ЧЛЕНОВЕ: Александър Кашъмов
Бойко Василев
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Даниела Тренчева
Диляна Илиева
Илия Вълков
Ирина Недева

изслуша доклада по жалба вх. №07-015 и жалба вх. № 07-016 на Д.К. и Д.П. срещу онлайн изданието DIR.BG. Комисията констатира следното:

I. ПРОЦЕДУРА

Жалбите са подадени от две физически лица - Д.К. и Д.П., срещу две публикации в електронното издание DIR.BG, съответно:

- жалба вх. № 07-015 – за публикацията „Грози ни сериозен срив на здравето“ от 25 март 2020 г. и
- жалба вх. № 07-016 – за публикацията „Нов щит срещу вируса: Български пробиотик активира имунитета на белите дробове“ от 27 март 2020 г.

Жалбите са допустими по смисъла на чл. 7 и чл. 8 от Правилника за дейността на Комисията по журналистическа етика. Подадени са в срок и съдържат всички необходими реквизити. КЖЕ приема, че след проверка за допустимост, преписките по приетите за допустими жалби могат да бъдат обединени и да се гледат общо. Комисията взе решение да обедини разглеждането на жалбите.

II. ЖАЛБИ

Жалбите са подадени по време на извънредното положение, обявено във връзка с пандемията COVID 19.

В жалбата на Д.К. се твърди, че извънредното положение се използва за привличане на интереса на хората към рекламни материали, представени като част от новините на сайта: „Медията във време на извънредно положение злоупотребява с вниманието на хората, като рекламира съдържание и публикува платени публикации без ясно да разграничава платените от редакционните материали. Публикацията целенасочено е публикувана рано сутрин в 6.58 ч с цел да се набере възможно най-голям потребителски интерес, 27430 прочитания към момента на подаване на жалбата.

В жалбата на Д.Р. се посочва кратко, че „Рекламната статия е изключително подвеждаща и некоректна в контекста на събитията около пандемията с корона вируса.“

Исканията в двете жалби са идентични:

1. Да се констатира нарушение на разпоредбите на Етичния кодекс.
2. Да се публикува поправка.

III. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ

По същество твърди се нарушение на стандарта за разграничаване на редакционно съдържание от платени публикации. Вследствие на неспазване на този стандарт се твърди, че обществото е подведено.

1. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОСТОВЕРНА ИНФОРМАЦИЯ НА ОБЩЕСТВОТО

1.1.3 Няма да подвеждаме обществото и ясно ще посочваме къде са използвани манипулирани текстове, документи, образи и звуци.

3. РЕДАКЦИОННА НЕЗАВИСИМОСТ

3.3 Ясно ще разграничаваме редакционното съдържание от платените публикации, рекламните или спонсорирани материали.

IV. СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

По преписка №07-015 DIR.BG сочи по същество следното:

„Прилага се копие от публикацията „Грози ни сериозен срив на здравето“ от 25 март 2020 г., от което е видно, че тя е означена като „*ПЛАТЕНА ПУБЛИКАЦИЯ“. Действително, първоначално редакторът на Dir.bg е пропуснал да забележи, че това означение липсва. Веднага след установяването на този пропуск, публикацията беше означена като платена. В конкретния случай – пропуск действително е налице и ние не се опитваме да отречем очевидното. След обявяването на извънредното положение голяма част от служителите на дружеството – включително такива от рекламния отдел, журналисти и редактори – работят от разстояние (т.нар. „хоум офис“), което – явно- е повлияло на координацията между колегите. При нормални обстоятелства допускането на такава грешка би било почти невъзможно.

Категорично оспорваме, че сме целели във време на извънредно положение да злоупотребим с вниманието на хората или да маскираме публикацията като новина. Нашата цел е потребителите на портала да бъдат информирани – включително и по

всички въпроси, отнасящи се до различните аспекти на пандемията от COVID-19 и обявеното извънредно положение. За тази цел беше създадена и страницата COVID-19))), което се вижда ясно и на приложения към жалбата видео заснет лог на публикацията и главната страница. Там потребителите ни могат да намерят систематизирана актуална информация, новини, отговори, препоръки и съвети.“

Изпълнителният директор сочи, че „самото получаване на жалбата беше полезно за нас, защото ни показва къде в настоящата ситуация е възможен пробив в работата ни и изостри вниманието ни. Вярваме, че такъв пропуск повече няма да бъде допускан.“ и моли КЖЕ да приеме жалбата за неоснователна.

Не е постъпило становище по преписка №07-016.

V. ФАКТИ

Публикацията „Грози ни сериозен срив на здравето“ от 25 март 2020 г. по същество и вън от всяко съмнение е **рекламен материал** на средство, за което се твърди следното: „Разработен от висококвалифицирани френски учени в областта на фармацията и медицината, MagCombo представя най-новите достижения в двете научно-изследователски сфери. Чрез патентованата технология за производство - LICAPS™, която позволява запечатването на течности в твърди желатинови капсули без никаква химична или термична обработка, той е единственият магнезий в маслена форма у нас. Без аналог по своята фармакологична формулировка, MagCombo достига нива на усвояване и насищане на организма със съдържащите се в него полезни вещества на равнища, които обикновените продукти (на таблетки или разтворими) не могат - над 90%. Всичко това в съчетание с балансираната му формула, съчетаваща най-препоръчваните за справяне с опасната обстановка вещества, го прави незаменим за всеки, чийто имунитет е дискредитиран и/или е поставен в непосредствена заплаха за здравето. Освен за подобряване на имунната защита, MagCombo е изключително ценен и при разстройства в здравния статус, като например мускулна слабост, отпадналост и умора, нарушен сън и емоционална нестабилност и пр. и пр.“

Двата аргумента на DIR.BG - че вече има значение на материала като платена публикация и че не са „целели във време на извънредно положение да се злоупотреби с вниманието на хората или да се маскира публикацията като новина“ не могат да бъдат приети.

Обективният резултат е точно този. Нещо повече – статията започва със заплаха: „Грози ни сериозен срив на здравето, предупреждават здравните власти. По думите им изтощаването на организма през зимата и изчерпването на жизненоважни витамини и минерали, което обикновено се проявява като уж безобидна отпадналост и умора, е тревожният сигнал за дискредитиран имунитет и отслабена защита.“

Двата сериозни дефицита

„Грипът и вирусите намаляват нивата на голям брой витамини и минерали, които участват в имунните функции (...) и имат важна роля в метаболизма на белтъците и енергията", пише в сайта на здравното ведомство националният консултант доц. д-р С. П., директор на Националния център по опазване на общественото здраве. Така преминали веднъж през най-болестния сезон, вместо да сме в безопасност, ние всъщност попадаме в още по-високорискова ситуация, отключена от фаталната комбинация на два сериозни дефицита - витаминен и магнезиев. Състояние, в което разболяването ни е в кърпа вързано, дори и при най-малката заплаха, и то независимо от възрастта ни или температурите навън.“

Публикацията „Нов щит срещу вируса: Български пробиотик активира имунитета на белите дробове“ от 27 март 2020 г. е платено търговско съобщение, за което също е пропуснато означението „платена публикация“, макар че едва ли за когото и да е съществува съмнение:“ Българската фирма "Провиотик" пусна на пазара продукта ProViotic Имунно-Активатор, който намалява риска от последваща бактериална инфекция и пневмония. Това е най-честото вторично заболяване, което предизвиква усложнения след силна вирусна атака на белите дробове. Благодарение на инициативата [Home Shopping на Dir.bg и Trendo](#), продуктът, който е в ограничени количества, може да достигне до вас на доставна цена. Поръчайте онлайн ТУК.“ Към публикацията има хиперлинк, който води към сайт за доставки. Цитира се търговеца, според когото „ProViotic Имунно-Активатор прави по-адекватен и по-ранен имунния отговор срещу инфекцията, така че да намалява въздействието ѝ. Създава специфичен имунитет към бактериалния патоген “.

VI. МОТИВИ

КЖЕ разгледа двете жалби и приложените към тях материали, както и полученото становище и приложените към него материали. Заключение на КЖЕ е, че DIR.BG публикува търговски съобщения, без да ги означава. По лексиката на законодателството това е търговски пазар, защото има пряка възможност за закупуване.

Заедно с това КЖЕ намира, че по времето на извънредно положение злоупотребите с тревогите на населението са пример за контражурналистика. Известно е, че стандартите за реклама и търговски съобщения не позволяват промоцията да се основава на внушаване на страх, напрежение и заплаха.

На основата на събраната информация и направения анализ, във връзка с чл. 17, ал. 1 от Правилника за дейността, Комисията за журналистическа етика прие следното

VII. РЕШЕНИЕ

Намира жалба с вх. № 07-015 /2020 и жалба с вх. № 07-016 /2020 по повод публикации на DIR.BG за основателни и констатира нарушение на Етичния кодекс на българските медии по т.3.3. *Ясно ще разграничаваме редакционното съдържание от платените публикации, рекламните или спонсорирани материали.*

Във връзка с това КЖЕ обръща внимание, че е нередно и неетично в специфична епидемиологична обстановка промоционални съобщения да се представят като безпристрастна информация за лекарствени средства, предоставяни без лекарско предписание, с цел увеличаване на търговската печалба на съответния рекламодадел.

КЖЕ напомня, че в ситуация на пандемия медиите следва с особена отговорност да се отнасят към всяка информация, свързана със здравен статус, профилактика и лечение. Ходът на пандемията като цяло следва да се следи и отразява от позициите на отговорната журналистика и при спазване на етичните правила.

Председател на КЖЕ:

Нели Огнянова

*Изпълнителен директор
на Фондация "НСЖЕ"*

Адриана Попова